

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 14

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку
економіки України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 28 травня 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 4 від 15.04.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук, доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 14: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції”, 28 травня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 258 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам і перспективам соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Коваль М. І. Особливості застосування методики аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві	77
Ковальчук А. Ю. Сучасний стан та перспективи забезпечення економічної безпеки	81
Козлова А. І. Інноваційна діяльність — запорука успішного функціонування економіки та безпеки України.....	83
Кулик А. В. Основні підходи та методи наукового обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів	87
Матюха М. М. Аспекти управлінського обліку при формуванні інформаційного ресурсу підприємства в умовах застосування інформаційних систем.....	91
Могилевская О. Ю. Маркетинговые подходы к формированию инновационной политики промышленного предприятия как ключевого фактора повышения конкурентоспособности	93
Морева В. В., Іванова В. В., Турбіна О. І. Стратегія розвитку електроенергетичного комплексу регіону	97
Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф., Храпачевська О. П. Правова культура суспільства в умовах європейської інтеграції.....	100
Новальська Н. І., Суліма Н. М. Управління якістю сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність	106
Тьорло В. О., Пантюх А. А. Сучасні проблеми експорту інформаційних технологій суб'єктами господарювання України.....	108
Тьорло В. О., Мірошніченко В. В. Парадигма регіонального соціально-економічного розвитку України за умов європейської інтеграції	113
Фещенко О. Л. Стратегічні орієнтири розвитку промислового виробництва України.....	116
Філіна Г. І. Роль транснаціональних корпорацій у розвитку економіки України	119
Черниш Л. О., Легка Л. М. Інноваційні процеси як джерело економічного та соціального розвитку держави.....	123
Чеховська О. М., Коваль М. І. Реформування і розвиток бухгалтерського обліку в Україні	127
Чирчик С. В. Формування комплексу маркетингу освітніх послуг для навчальних закладів дизайн-освіти	131

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ — ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В сучасному світі темпи економічного зростання залежать від ефективного розвитку науково-технічного прогресу. Рушійною силою ефективного функціонування економічної системи стала інноваційна діяльність, яка ґрунтується на створенні й експлуатації нових знань.

Зростання взаємозалежності країн і народів призводить до формування нових підходів щодо створення інтелектуального потенціалу для забезпечення економічного розвитку на якісно новому рівні.

Слід зазначити, що основоположником інноваційної теорії економічного розвитку був український учений М. Туган-Барановський, який у своїй праці “Промислові кризи у сучасній Англії, їх причини і вплив на народне життя” (1894 р.) дослідив засади циклічного характеру розвитку економіки і дійшов висновку, що не споживання керує виробництвом, а навпаки, виробництво керує споживанням через нагромадження позикового капіталу та його інвестування. Позикові капітали сприяють науковим відкриття і технічним вдосконаленням та підштовхують виробництво. Інакше кажучи, величина попиту на капітал залежить від стану технічного прогресу [1].

Надалі цей напрям досліджень був продовжений М. Кондратьєвим, який на початку ХХ ст. довів, що економічний розвиток має поступальний рух і здійснюється нерівномірно, науково-технічна революція розвивається хвилюподібно, з циклами протяжністю приблизно в 50 років [2].

Пізніше ці хвилі почали називати технологічними укладами, кожний з яких у своєму розвитку проходить різні стадії Застарілі уклади, що втратили свій вплив на темпи зростання, змінюються новими. Виділяють шість технологічних укладів. В сучасний період уже відбувається перехід до шостого технологічного укладу, ядром якого стають наноелектроніка і фотоніка, генна інженерія і біотехнологія; інформаційні системи глобального рівня — наукові, екологічні, освітні, соціокультурні. Прогнозується, що на зміну постіндустріальному, інформаційному технологічному укладу прийде інноваційний уклад [3].

Входження України у загальносвітовий техніко-економічний розвиток відбулося наприкінці ХІХ ст. на рівні третього укладу за значного впливу першого та другого. Створення нових укладів відбувалося шляхом так званої на-

здогонаючої модернізації. Як наслідок, нові технологічні уклади співіснують у вітчизняній економіці з попередніми, що стримує становлення нових.

Впровадження прогресивних видів техніки та технологій дає реальні можливості виходу на зовнішній ринок із конкурентоспроможним товаром як для окремого підприємства, так і для промисловості в цілому. Особливо це важливо зараз для України, яка вступила до СОТ, стала асоційованим членом ЄС та відвойовує свої окуповані території на Сході.

Інтеграція України у високотехнологічне конкурентне середовище, вихід економіки на світовий рівень зумовили потребу формування інноваційної моделі розвитку, вибору пріоритетів розвитку, які повинні відповідати перспективним науковим напрямам і здатні принести країні як стратегічно важливі конкурентні переваги на міжнародному ринку, так і значні фінансові надходження.

Так, у Законі України “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” від 08.09.2011 № 3715-VI виділено 7 стратегічних напрямів на 2011–2021 роки, а у Постанові Кабінету Міністрів України від 12 березня 2012 р. № 294 “Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012–2016 роки” виділено 53 середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного рівня [4].

Але у сучасних умовах в країні неможливо реалізувати на практиці підтримку всіх пріоритетних напрямів. Тільки невелика частина державних програм може дійсно призвести до виникнення економічно ефективних інновацій.

Слід зазначити, що в Україні є потенціал для активізації інноваційної діяльності. Насамперед, це висока концентрація ключових ресурсів — знань і кваліфікованих кадрів, які були підготовлені системою освіти і науки. Але наразі країна втратила своє місце в структурі міжнародного технологічного обміну, а внутрішніх ресурсів для розвитку недостатньо.

Політика, яку проводила попередня влада, привела практично до знищення наукових центрів, розпаду наукових колективів, які формувалися впродовж десятиліть; значного послаблення зв'язків між науковою і виробничою сферами; значного скорочення дослідно-конструкторських робіт.

На відміну від розвинутих країн, які до 85–90 % приросту ВВП забезпечують через виробництво та експорт наукоємної продукції, Україна, посідаючи за кількістю науковців одне з перших місць у світі, поки що розвивається без суттєвого використання результатів наукових досліджень [5].

Так, питома вага підприємств, що займаються інноваціями серед загальної кількості підприємств України змінювалась з 18 % у 2000 р. до 11 % у 2006 р., але вже у 2013 р. питома вага таких підприємств склала близько 17 %. Слід звернути увагу на той факт, що серед підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, лише деяка частка дійсно впроваджувала інноваційні продукти та послуги на існуючі ринки. У 2000 р. питома вага підприємств, що впроваджувала інновації, становила 14,8 %, у 2006 р. — 10 %, а у 2013 р. —

13,6 %. Наведені дані свідчать, що частка підприємств, які впроваджували інноваційні продукти у 2000–2013 рр., є нижчою за частку підприємств, що займалися інноваційною діяльністю. Це пояснюється тим, що на етапі виведення інноваційного продукту на ринок підприємства зіштовхуються з проблемами — нестачею власних коштів, недосвідченістю, суперечністю законодавства України, бюрократією з боку державних службовців, низьким рівнем державної підтримки, недоліками у методиці оцінки інноваційних проектів та інші.

Таблиця 1

**Основні показники і інноваційної діяльності
промислових підприємств [6]**

	2001	2005	2010	2013
Кількість промислових підприємств, що впроваджують інновації	1503	1086	1217	11312
% до загальної кількості	14,3	11,0	115	12,9
Кількість освоєних нових видів техніки, найменувань	610	657	663	809
Кількість впроваджених нових видів технологічних процесів	1421	1808	2043	1576
з них ресурсозберігаючих	469	690	479	502
Частка інноваційної продукції в загальному обсязі відвантаженої продукції, %	6,8	5,6	7,0	3,3

Все це призвело до того, що інноваційна активність українських підприємств залишається низькою. Якщо у 2001 р. інноваційну діяльність здійснювало 1503 промислових підприємства (14,3 % від загальної кількості), то у 2005 р. — 1086 (11 %), в 2010 р. — 1462 (13,8 %) а в 2013 р. — 1715 (16,8 %) [6].

В сучасний надзвичайно складний період головним завданням державної політики в інноваційній діяльності, її пріоритетом повинно стати відновлення самодостатнього національного воєнно-промислового комплексу. Ступінь задоволення потреб у продукції як оборонного, так і цивільного призначення в екстремальних умовах, в яких зараз опинилася Україна, є критерієм забезпечення воєнно-економічної безпеки.

Необхідно зазначити, що оборонний сектор завжди продукував і використовував високі технології, унікальне обладнання, високий інтелектуальний потенціал. Нажаль в Україні за ці роки сума держзамовлення на виробництво зброї була мінімальною. Обсяг фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у військовій сфері становив менше 5 % від дійсної потреби, що фактично робило неможливим проведення модернізації Збройних Сил та інших військових формувань і створило загрозу воєнній безпеці України.

За період 2010–2013 років не було закуплено жодного танка, БТР, автомобіля, ракети. Конструкторські бюро та науково-дослідні інститути оборонної промисловості залишились без замовлень. Було ліквідовано Міністерство промислової політики, практично знищена, шляхом значного

скорочення, структура Державного замовника озброєння і військової техніки в Міністерстві оборони та військові представництва на підприємствах промисловості.

Світова практика свідчить, що в разі не проведення щорічної заміни 4–5 % існуючого парку озброєнь збройні сили поступово деградують. Для України цей індикатор безпеки особливо важливий, зважаючи на те, що обсяги закупівлі військової техніки та озброєнь менше 1 % від дійсної потреби, що значно нижче допустимого критичного рівня. Повний цикл створення нових зразків військової техніки та озброєнь є досить тривалий і становить 8–10 років.

Для розвитку наших збройних сил та їх переозброєння необхідно суттєво збільшити держзамовлення. Уже сьогодні вітчизняні підприємства ОПК можуть забезпечити на 30 % потреби армії в озброєнні. При цьому оборонна промисловість здатна освоїти за наявних потужностей підприємств близько 250–350 млн доларів США [7].

Пріоритетними напрямками науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт мають бути: модернізація існуючих систем озброєнь, створення перспективних зразків озброєнь, розвиток систем і засобів бойового управління, зв'язку і розвідки, радіоелектронної боротьби, високоточної зброї, всебічний розвиток технологій і систем подвійного призначення (військового і цивільного). На наш погляд, необхідно розробити нову Державну програму розвитку озброєння і військової техніки та оборонно-промислового комплексу та забезпечити переозброєння Збройних Сил України.

Література

1. Туган-Барановский М. И. Периодические промышленные кризисы. История английских кризисов. Общая теория кризисов. — М.: Наука-РОССПЭН, 1997.
2. Кондратьев М. Д., Опарин Д. Н. Большие циклы конъюнктуры. — М., 1928.
3. Волков О. І., Денисенко М. П., Гречан А. П. та ін. Економіка та організація інноваційної діяльності: Підручник (третє видання). — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 662 с.
4. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 19–20. — Ст. 166. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
5. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики. — К.: Август — Трейд, 2014. — 558 с.
6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. /Держ-комстат. — К., 2014.
7. Сальнікова О. Ф. Сучасні тенденції розвитку оборонно-промислового комплексу. Електронне видання. Державне управління, удосконалення та розвиток, № 1, 2015.